

1954 I VÄRLDSPOLITIKEN

Av professor TORVALD HÖJER

NÄR året 1953 led mot sitt slut, avtecknade sig redan tydligt i förgrunden de båda världspolitiska frågekomplex, som främst skulle sätta sin prägel på händelseförloppet under 1954. Den allt rikligare dokumenterade oeffterrättligheten i Frankrikes parlamentariska liv hade i mitten av december förmått utrikesminister Dulles att uttala en skarpt formulerad varning — av omtvistad taktisk klokhet — för att USA skulle nödgas taga sin hela Europapolitik under omprövning, försåvitt inte fördraget om Europaarmén (undertecknat i maj 1952) snarast bleve ratificerat. Och på själva julafton inledde kommunisterna i Tonking den stora offensiv, som inom kort skulle bringa fransmännens hela position i Bortre Indien att vackla. Frågan om Västeuropas fortsatta upprustning, särskilt om Tysklands bidrag därtill, och det allt mera katastrofartade läget i Indokina skulle under hela det nya året dominera den storpolitiska världsbilden.

Årets första större tilldragelse på det utrikespolitiska området var emellertid måhända till en början något ägnad att dölja det verkliga väsentliga i läget. Det sedan slutet av november 1953 beramade mötet mellan de tre västmakternas och Sovjets utrikesministrar sammanträdde nämligen den 25 januari i Berlin för att behandla de alltjämt lika olösta tyska och österrikiska frågorna. För dem, som till äventyrs alltjämt hoppades på större resonlighet och mera påtaglig samförståndsvilja från den nya ryska regimens sida än från Stalins, blev mötet emellertid en fullständig besvikelse. Molotov visade sig i sak absolut omedgörlig och sökte på traditionellt vis endast utnyttja sammankomsten för propagandaändamål genom att föreslå en allmän nedrustningskonferens liksom genom att framlägga en »säkerhetsplan», vars reella huvudpunkter voro Atlantpaktförsvarets slopande och västmakttruppernas avlägsnande från Tyskland. I mitten av februari avslutades Berlinmötet utan att ha kommit någon vart i vare sig den tyska eller

den österrikiska frågan och med ett beslut om en ny konferens, denna gång rörande Östasien, i Genève i slutet av april såsom enda positiva behållning. Härigenom liksom genom den fortsatta kommunistiska offensiven i Tonking, med därav vållade återverkningar i form av stegrad förvirring, upplösning och défaitism i Frankrikes parlamentariska politik, kom frågan om Indokinas närmaste framtid att definitivt dominera vårens händelser.

I Frankrike hade regeringen Laniel, vars existens mot slutet av 1953 förefallit särdeles undergrävd, skördat en viss prestigevinst tack vare utrikesministern Bidaults skickliga och energiska framträdande under Berlinkonferenserna såsom den samlade Västerens talesman mot de ryska splittringsmanövrer, som främst åsyftade just att vinna sympatier i Paris. Men trots detta blev den franska ministärens tillvaro under våren alltmera prekär. Den var inom sig starkt splittrad, den visade ingen förmåga att bemästra det snabbt mörknande läget i Indokina, och den vågade ej heller lägga fram fördraget om Europaarmén för Nationalförsamlingen till ratifikation, även om Bidault numera av omständigheterna drivits att klara än förut framträda såsom projektets förespråkare.

Genom olyckliga omständigheter, sannolikt också till följd av allvarliga militära felbedömningar, kom den franska positionen i Indokina alltmera inför världsopinionen liksom inför den franska allmänheten själv att identifieras med den avlägsna djungelfästningen Dien-Bien-Phus och den där inneslutna franska garnisonens öde. När fästningens ställning under april snabbt försämrades och den till slut föll i början av maj, samtidigt som den indokinesiska frågan kom upp till behandling i Genève, innebar därför denna händelseutveckling en katastrofal försämring såväl av Frankrikes förhandlingsläge vis-à-vis motparten som av den franska regeringens redan förut så beträngda ställning inom landet. Läget blev inte bättre av de — åtminstone utifrån sett — mindre lyckliga manövrer, som den amerikanska utrikesledningen företog i syfte att i elfte timmen söka rädda situationen i Indokina. Dessa aktioner, som omgävos med åtskillig publicitet, gävo intet som helst positivt resultat men ådagalade i stället, dels att Förenta Staterna ingenting förmådde eller vågade göra, när saken ställdes på sin spets, dels att starka meningsskiljaktigheter förelågo såväl mellan olika amerikanska instanser och meningsriktningar inbördes som framför allt mellan Washington och dess europeiska bundsförvanter med England i spetsen. Bland de sistnämnda kom en livlig oro till synes inför den förmodade utsikten att invecklas i

väpnad konflikt med det röda Kina och därigenom eventuellt i ett allmänt krig. Kritiken mot en för äventyrlighet misstänkt amerikansk utrikespolitik blev tidtals mycket stark i London och andra huvudstäder, samtidigt som där på vänsterhåll — och inte enbart där — alltjämt kom till synes en egendomlig benägenhet att göra sig illusioner om Pekingregimen och dess förmenta fredliga avsikter.

Genèvekonferensen blev helt resultatlös i den ena frågan, för vilken den inkallats, nämligen den koreanska, där kommunisterna visade sig lika omedgörliga som nyss i Berlin, när det gällde Tyskland och Österrike. Däremot inleddes vapenstilleståndsförhandlingar mellan Frankrike och dess motståndare i Indokina. I den situation, som numera förelåg, förutsatte en uppgörelse så stora franska eftergifter, att det hela måste bli förvillande likt en kapitulation. Alternativet var antingen ett svårt militärt nederlag med oöverskådliga konsekvenser för den franska expeditionskåren i Tonking eller också snabba militära åtgärder av en mycket hög storleksordning, som måste beröra franska värnpliktiga i stor utsträckning; att föra kriget vidare med yrkessoldater, kolonialtrupper och främlingslegionärer som ditintills var inte längre möjligt. Det torde f. n. inte kunna sägas, i vad mån en obegränsad fransk militär insats skulle ha förmått att i tid vända på läget; de franska parlamentarikerna stodo i alla händelser inte att vinna för ett sådant försök utan voro nu komna till en situation, där de — och många andra — stodo redo att prisa en något så när camouflerad kapitulation såsom en stor fosterländsk gärning. Den 12 juni störtades kabinettet Laniel—Bidault, som länge befunnit sig på fallrepet, och när en ny regering redan inom några få dagar bildades av radikalen Pierre Mendès-France, var det klart, vart man skulle komma. Den nye konseljpresidenten hade redan sedan länge gjort det klart, att han för sin del var redo att avveckla engagemanget i Indokina till det pris, som kunde uppnås. Han inledde snart direkta personliga förhandlingar i Genève med Chou-En-lai, varvid han — ett drag av omstridd klokhet — gentemot Nationalförsamlingen bundit sig att avgå, såvida han inte inom en viss, rätt kort tid lyckats få till stånd ett stillestånd i Indokina. Den överenskommelse, som ingicks i början av juli, innebar också mycket riktigt, att Frankrike utan egentlig motprestation från kommunistisk sida uppgav hela Tonking med Hanoi och Haiphong. Vietnam skulle efter det ominösa koreanska mönstret delas efter en breddgrad, i detta fall den sjuttonde. Gynnsammare villkor uppnåddes för de bägge andra indokinesiska statsbildning-

arna, Laos och Kambodja, vilkas självständighet tryggades åtminstone på papperet. I hela Vietnam skulle val äga rum på sommaren 1956 för att avgöra landets vidare öde; till dess skulle kommunisterna härska i norr och den av Frankrike beskyddade regeringen i söder.

Skenbart hade således södra Vietnam med Saigon räddats undan den röda flodvågen. Den utveckling, som följt sedan dess, med kommunisternas av framgången starkt stegrade prestige och attraktionskraft å ena sidan, splittringen, oredan och förlamningen i Saigon å den andra, har medfört, att de allra flesta bedömare f. n. räkna med en klar röd seger och följaktligen hela landets övergång i kommunistisk hand, om Västmakterna verkligen skulle låta lura sig till att hålla val 1956 och inte en fullständig ändring i läget inträtt dessförinnan. Att dessa händelser starkt ökat faran för övriga länder i Bortre Indien, främst Siam och Burma, är utan vidare klart.

På amerikanskt håll sökte man parera den hotande utvecklingen genom att skapa en omfattande säkerhetsorganisation för Sydöstasien. Detta försvårades i hög grad av den direkt fientliga hållning, som områdets största stat, Indien, under ledning av neutralitetsfanatikern Nehru intog i trots av alla uppenbara realiteter. Indiens avvisande hållning följdes av Indonesien; i detta land, som kombinerar en permanent inre upplösning med en chauvinistisk utrikespolitik, ha kommunisterna inflytande inom själva regeringen. En avvisande hållning om också långt mindre utpräglad intogo även Burma och Ceylon. De sydöstasiatiska länder, som Amerika kunde vinna för den nya organisationen, inskränkte sig därför till Siam, Filippinerna och, ojämförligt viktigast, Pakistan. Därjämte har Amerika givetvis att räkna med Japan, Korea och Formosa såsom bundsförvanter, ehuru dessa stater av olika skäl stannade utanför den nya pakten, som i övrigt räknade även England, Frankrike, Australien och Nya Zeeland som deltagare. Sammanslutningens svaghet från början är, att det så att säga infödda asiatiska deltagandet blivit så sparsamt och så litet representativt. Dock torde man i Washington knappast ha uppgivit hoppet, att realiteternas egen tyngd senare kommer att driva åtminstone Burma och Ceylon till en mera markerad solidarisk hållning inför den röda faran. I varje fall för Ceylons del synes en sådan förväntan ha åtskilligt underlag; det är väl egentligen blott hänsynen till den mäktige och känslige indiske grannen, som f. n. förmår den unga östaten att intaga en avvisande hållning mot »Manilapakten».

Att händelseutvecklingen i Sydostasien under 1954 inneburit ett mycket svårt bakslag för den fria världen och att ytterligare förluster där lätteligen kunna tänkas i fortsättningen, kan av ingen realistisk bedömare bestridas. Farans allt omedelbarare grannskap till så bräckliga statsbildningar som Siam, Indonesien, Burma och — varför inte! — Indien gör framtidsperspektiven ytterst oroande.

Med en lättköpt popularitet och auktoritet från den nödtorftigt camouflerade kapitulationen i Tonking kunde Mendès-France nu ägna sig åt andra bland Frankrikes brännande och oroande problem. Tiden är förvisso ej ännu på långt när inne att våga ett sammanfattande omdöme om denne ärelystne politiker, som så plötsligt kommit att dominera Frankrikes stormiga politiska liv. Obestridligt synes vara, att han har en alldeles ovanlig förmåga att väcka entusiasm bland sina närmare anhängare såväl som ovilja och fiendskap bland sina motståndare. Uppenbart är vidare, att hans främsta intresse egentligen gäller den ekonomiska politiken, där han har ett stort reformprogram för Frankrikes näringsliv, i och för sig förvisso i mycket starkt behov av en genomgripande uppräckning. Svårare är det att bedöma hans verkliga inställning till vår tids stora grundläggande motsättning mellan den fria världen och Sovjetblocket. Vissa inom hans ursprungliga intima medarbetarkrets synas ha tillhört neutralisterna eller t. o. m. medlöparna, och bland hans fiender var det åtskilliga, som skyndade att beteckna honom som Frankrikes Kerenski. En sådan bedömning fick ett visst stöd av hans roll vid Europaarméns slutliga stjälpande, varom strax skall talas, ja, i viss mån redan av hans uppgörelse med Chou om Indokina. Emellertid måste det väl numera kunna anses styrkt, att hans roll vid den fortsatta utvecklingen av de västeuropeiska försvarsplanerna knappast tillåter en sådan tolkning av hans intentioner, vare sig han aldrig egentligen varit neutralist eller han vid makten under realiteternas tryck kommit att utveckla sig i »västlig» riktning. Om hans insats för historien kommer att te sig såsom uppbyggande eller såsom destruktiv, står ännu i vida fältet — liksom hans möjligheter att bli något mera än en kort och dramatisk episod.

Det spørsmål, som efter den temporära lösningen av det indokinesiska problemet kommit att främst sysselsätta Mendès-France liksom hans amerikanska, engelska och västtyska kolleger, har varit Västeuropas försvarsfråga och då särskilt Västtysklands bidrag till dess lösning. Det nya franska kabinettet åtog sig genast att med

det snaraste lägga fram europaarméplanen till ratifikation eller förkastande för Nationalförsamlingen och sålunda äntligen göra slut på Frankrikes långa förhållning av det hela. Det blev emellertid snart tydligt, att den franske regeringschefen i realiteten var en skarp motståndare till projektet i dess föreliggande form, även om han formellt iakttog neutralitet.

De försök, som Mendès-France först gjorde att avpressa de övriga staterna i Europaarmé-projektet deras samtycke till ytterst vittgående ändringar i syfte att tillgodose de nationalistiska franska önskemålen och försvaga eller avlägsna de övernationella elementen i planen, stötte på ett enhälligt motstånd och avvisades. När ratifikationsfrågan så kom upp i Nationalförsamlingen i slutet av augusti, förhöll konseljpresidenten sig formellt neutral men lät knappast något tvivel uppstå om sin negativa uppfattning. Ratifikationsförslaget föll också mycket riktigt under besynnerliga former, vilka ytterligare stärkte intrycket av brist på god vilja, den 30 augusti med 319 röster mot 264. Det har till försvar för ministärens hållning pläгат anföras, att stämningen i Nationalförsamlingen var så klart negativ, att det hela var utsiktslöst. Röstsiffrorna styrka knappast denna tes. Det skulle ha räckt med en omkastning av 28 röster, och det förefaller ej uteslutet, att en målmedveten insats från regeringschefen med den auktoritet han då åtnjöt, skulle ha varit tillräcklig för att åstadkomma en sådan effekt. Händelserna fyra månader senare peka snarast i den riktningen, att detta skulle ha varit möjligt — om Mendès-France velat det. Ansvar för utgången måste därför sägas främst vara hans personliga.

Effekten av det inträffade blev oerhörd förvirring och förbittring i USA, där man trots allt i det längsta hade hoppats på en lycklig utgång, och ett mycket allvarligt bakslag för Adenauers Europabetonade och inte minst franskvänliga politik i Västtyskland. I den ytterst farofyllda situation, som sålunda uppstått, visade sig den engelska diplomatin lyckligtvis vuxen att taga ledningen och åstadkomma en kompromiss. Under Anthony Edens ledning utarbetades en ny plan. Tyskland upptogs i Atlantpakten liksom — tillsammans med Italien — i den sedan mars 1948 existerande Brysselpakten mellan England, Frankrike och Beneluxstaterna. För att övervinna de franska betänkligheterna gav England löften om fortsatt stationerande av stridskrafter på fastlandet, löften vilka måhända i realiteten inte inneburo så mycket utöver redan existerande fakta men som otvivelaktigt psykologiskt voro av stark verkan. Adenauer bidrog med betydande eftergifter i fråga om Tysklands likaberätti-

gande vid tillverkning av vissa vapen liksom — man vågar här säga inför direkt utpressning från Mendès-Frances sida — genom att gå med på ett för den tyska nationalkänslan utomordentligt smärtsamt avtal om Saarområdet. På så sätt kunde de s. k. Parisavtalen undertecknas.

Vad Mendès-France sålunda hade vunnit, kan väl i korthet betecknas som ett försvagande eller utplånande av de ursprungligen av Frankrike självt önskade övernationella och sameuropeiska elementen i planen, ett närmare deltagande av England, än vad som förutsetts i projektet till en Europaarmé, samt den nyss omtalade Saaruppgårelsen. Vad Englands medverkan beträffar, förefaller det väl ej uteslutet, att den skulle ha kunnat lika väl vinnas för att rädda Europaarmén. För att uppnå dessa vinster hade man starkt skakat förtroendet till Frankrikes goda vilja och pålitlighet, särskilt i Washington och Bonn, man hade möjliggjort den tyska nationalarmé, som det tidigare hade stått som ett huvudmål för Frankrike att förhindra, man hade tillfogat de sameuropeiska strävandena ett mycket svårt bakslag, och — vad som på längre sikt kanske är det betänkligaste — man hade vållat den samarbetsvillige Adenauer och de »europiska» strömningar i Tyskland, som han företräder, en avsevärd prestigeförlust och i hög grad stärkt vissa tyska kretsars tvivel på att en samförståndspolitik gentemot Frankrike överhuvudtaget vore realistisk. De lokala val, som under årets sista del ägt rum på olika håll i Tyskland, visa i allmänhet en ganska avsevärd försvagning av kanslerns och hans partis ställning och motsvarande framsteg, visserligen inte alls för de extrema partierna, men för de nationalistiska strömningarna både inom och utom regeringskoalitionen.

Framtiden får visa, i vad mån avgörandet i slutet av augusti var gynnsamt för Frankrike självt och för Europa i allmänhet eller ej. Säkert är emellertid, att förtroendet för Frankrike såsom förbundspartner och överhuvudtaget såsom makt i första planet ytterligare undergrävdes på många håll i slutet av december, när ratifikationen av Parisavtalen stötte på oväntade svårigheter i Nationalförsamlingen och t. o. m. med knapp majoritet avvisades i en tidigare votering. Endast genom att ställa kabinetsfråga lyckades Mendès-France denna gång genomdriva ratifikationen. Men till följd av det stora antalet icke röstande utgjorde jarösterna faktiskt blott en minoritet av församlingens ledamöter. Och ännu återstår behandlingen i republikens råd.

I övriga länder har ratifikationen uppnåtts utan större svårighet

eller väntas göra detta; Saaravtalet utgör dock alltså en allvarlig stötesten i Tyskland. Förutsatt att ej komplikationer tillstöta i Frankrike, måste det inträffade, alla minusmoment till trots, dock såtillvida sägas innebära en stor framgång, att de långvariga, energiska och uppfinningsrika ryska manövrerna för att bringa avtalen på fall i Paris och Rom dock till sist helt misslyckats och vägen nu äntligen öppnats för en både militärt och kanske än mer psykologiskt viktig utbyggnad av Västeuropas försvar. Det är även i varje fall tänkbart, att detta på längre sikt äntligen skall visa sig möjliggöra förhandlingar mellan Väst och Öst om en avspänning i det kalla kriget och en verklig »koexistens». På denna punkt förefaller dock åtskillig skepsis i fråga om Moskvas framtida hållning alltså vara väl på sin plats, något som ytterligare inskräpes av nyårets budskap om ökat eftertryck på den tunga industrins utbyggnad i Ryssland.

Fjärran Östern och Västeuropa ha detta år varit de bägge främsta skådeplatserna för det utrikespolitiska skeendet. Även från det viktiga området mellan Medelhavet och Indiska Oceanen äro dock vissa viktiga förändringar att inregistrera, och dessa äro i allmänhet klart gynnsamma för Västblocket.

Framför allt ha uppgörelser äntligen uppnåtts i två av de stridsfrågor, som så länge komplicerat läget. En överenskommelse har till sist träffats om den persiska oljeindustrins framtid och om ersättningen till det anglo-iranska oljebolaget för dess konfiskerade anläggningar. Därmed borde den moderata persiska regimens fortbestånd rimligen vara säkerställt på ett helt annat sätt än förut och möjligheter ha öppnats för Persiens inkorporerande i ett säkerhetssystem för de svaga staterna längs det ryska väldets sydgräns.

Vidare har en uppgörelse likaledes träffats mellan England och Egypten om den brittiska utrymningen av Suezbasen och om de förutsättningar, under vilka denna ånyo kan tagas i bruk i en farlig situation. Därmed har en annan svårighet för Mellersta Österns försvarsorganisation äntligen undanröjts. Att detta till sist blivit möjligt, synes delvis bero på utgången av maktkampen i Egypten: överste Nassers och militärjuntans seger över presidenten Naguib, som efter flera skiften i den hårda kampen mot årets slut helt avlägsnats från regeringen i ganska uppseendeväckande former. För Englands del blev det lättare att svälja Suezbasens avveckling och den därmed sammanhängande svårfrånkomliga prestigeförlusten genom hänvisning till den revolution på det militärtekniska om-

rådet, som de framgångsrika experimenten med vätebomber innebära och som göra en jättebas av denna typ ganska tvivelaktig. Trots detta lär det dock vara svårt att alldeles förneka, att Suez-uppgörelsen innebär en ny och märklig etapp i den snabba och ock successiva likvidering av det brittiska imperiet, över vilken Winston Churchill en gång sade sig ingalunda vara kommen att presidera.

Ytterligare en viktig ändring i läget i Mellersta Östern äro de överenskommelser om samarbete, särskilt på det militära området, som under året, trots frenetiskt motstånd från Indiens sida, knutits mellan å ena sidan Pakistan, å den andra dels Turkiet och dels Förenta Staterna. Därmed har till Västblocket anknutits den enda av de muhammedanska staterna — Turkiet undantaget — som f. n. har klara förutsättningar att bli en militär maktfaktor av självständig betydelse. Rent geografiskt öppna dessa överenskommelser möjligheter att skapa det här ovan nyss antydda säkerhetsbältet längs Sovjets sydgräns, med Turkiet och Pakistan såsom ändpunkter och Irak, Persien och ev. Afganistan såsom ytterligare beståndsdelar i framtiden. Ett visst frågetecken innebära dock de allvarliga inre orossymtom, som under året framträtt inom Pakistan och faktiskt lett till upprättandet av ett slags temporär diktatur med tydligt militärt inslag.

I denna kategori av politiska avtal, som undanröja svårigheter för samarbetet på västsidan, bör väl även nämnas, att den segslitna Triestefrågan under året lösts på kompromissens väg enligt linjer, som åtminstone f. n. synas nödtorftigt tillfredsställa både Italien och Jugoslavien. Å andra sidan bör kanske i detta sammanhang dock antecknas, att den »normalisering» av de politiska förbindelserna mellan Titos Jugoslavien och kommunistblockets medlemmar, som under året ägt rum, liksom vissa inre stridigheter inom det jugoslaviska regeringspartiet torde göra det ej alldeles klart, hur den jugoslaviske diktatorns utrikespolitik i fortsättningen skall utvecklas.

Även på det västra halvklotet har kampen mellan Öst och Väst under året fått ett dramatiskt uttryck. Den otvetydigt kommunist-sympatiserande regimen i Guatemala har under tydligt överinseende av Washington störtats och ersatts med en västligt orienterad militärregering. Formerna för det skedda erinra — det måste nog medges — om den tid i början av vårt århundrade, då Teddy Roosevelt proklamerade »the big stick» såsom symbol för Förenta Staternas maktutövning kring Karibiska havet. De olustkänslor, som händelsen uppenbarligen framkallade bland demokratiska finsmakare, få vä-

gas mot fördelen av att radikalt ha avlägsnat en potentiell härd för fortsatt kommunistisk infiltration i Mellanamerika.

Under 1954 äro förhållandevis få inrikespolitiska tilldragelser av även utrikespolitisk betydelse att inregistrera i de ledande staterna. Experimentet Mendès-France i *Frankrike* och Adenauers något försvagade ställning i *Tyskland* ha redan berörts i annat sammanhang. I *Italien* har tillkomsten av en handlingskraftigare och stabilare regering under ledning av de Gasperis tidigare högtbetrodde inrikesminister Scelba ur Västblockets synpunkt inneburit en avsevärd vinst; Scelba synes också åtminstone t. v. ha lyckats rida ut den storm, som vänsterns grovt demagogiska utnyttjande av en egenartad kriminalaffär framkallade. I *England* sitter den konservativa regeringen säkert; fyllnadsvalen under året ge i allmänhet snarast vid handen, att dess position bland väljarna ytterligare stärkts, delvis väl som följd av den svårkurerade splittringen och oredan inom labour-partiets ledning, där motsatserna mellan de moderata parti-cheferna och Bevans falang snarast än mera tilltagit. Den egentliga fara, som nu hotar de konservativa, torde vara, att Churchill uppskjuter sin av alla väntade avgång och den därmed följande grundliga rekonstruktionen av kabinettet under Edens ledning så länge, att de nya männen handikapas vid sitt första möte med väljarna. Den omläggning av valkretsarna, som efter förslag av en sakkunnigkommitté f. n. är under genomförande, synes däremot, åtminstone enligt oppositionens högljudda och harmsna bedyranden, vara ägnad att främja de konservativas valchanser.

I *Amerika* ha mellanperiodsvalen ägt rum i november och medfört en oväntat liten förskjutning till demokraternas fördel, vilken dock med hänsyn till det jämna utgångsläget var nog för att ge detta parti en knapp majoritet i bägge husen. Då presidentens personliga prestige och popularitet bland väljarna förefalla orubbade och den republikanska valmotgången snarast besvärat partiets reaktionärt och isolationistiskt anstuckna flygel, borde denna utgång inte nämnvärt minska Eisenhowers chanser att föra en moderat inrikespolitik och en utrikespolitik i samförstånd med Förenta Staternas europeiska bundsförvanter enligt de normer, som i stort sett fastställdes redan under Trumans tid. Den officiella amerikanska kursen under årets sista del synes både i Asien och i Europa innebära en klar anslutning till denna politik över partierna och ett avståndstagande från de mera aktivistiska paroller, vilka under den republikanska regimens första skede ofta oroade London och

som alltjämt ha förespråkare i senaten, ej minst den republikanske grupplederen Knowland. Senator McCarthys klara motgångar under året borde ytterligare stärka presidentens och hans rådgivares position både hos allmänheten och inom det svårhanterliga regeringspartiet.

Om man söker överblicka världsläget i allmänhet ur den direkta krigsfarans synpunkt, låter det sig väl säga, att denna risk något avtagit under 1954 i och med att det öppna kriget i Indokina upphört och läget i Västeuropa ytterligare stabiliserats. Däremot finns det ej mycket som skulle tyda på att de nuvarande makt-havarna i Moskva och Peking skulle ha ändrat sina egentliga yttersta mål eller blivit mera benägna än tidigare för en uppriktig avspänning och utjämning mellan de båda blocken. Alla profetior äro förvisso särdeles vanskliga, så litet som vi verkligen veta om förhållanden och personer bakom järnridån. Men det faktiska läget synes utan varje tvivel göra det klokast att räkna med det kalla krigets fortsättning inom nu överskådlig tid, eventuellt interfolierad med direkta kommunistiska försök till maktexpansion genom infiltration och inre omstörtning i sådana isolerade områden, där man i Moskva och Peking inte anser sig behöva räkna med att motparten verkligen skulle stå parat att sätta hårt mot hårt. Och om dylika försök göras och den antydda förutsättningen sedan visar sig svika, kan världen plötsligt och oförmodat finna sig ställd inför en akut krigsrisk, som sannolikt ingendera sidan önskat men som av prestigeskäl kan visa sig mycket svår att avveckla. Ingenting har under året förekommit, som vare sig inom Västblocket eller bland de fåtaliga neutrala staterna borde få tagas till förevändning för minskade försvarsansträngningar.